

РАЗУМОВА

Катерина Миколаївна
ons@ua.fm

УДК 656.37

ЗАСТОСУВАННЯ ПІЛЬГОВИХ ТАРИФІВ НА ЗАКОРДОННИХ
ЗАЛІЗНИЦЯХ

PREFERENTIAL TARIFF ON FOREIGN RAILWAYS

д.е.н., доцент, професор кафедри
менеджменту зовнішньо-еконо-
мічної діяльності підприємств
Національного авіаційного
університету

В статті здійснений аналіз пільгових тарифів на закордонних залізницях. Доведено, що даний поділ системи тарифів на чотири категорії дає можливість раціонально та ефективно проводити управління економікою транспорту та підвищувати його конкурентоздатність.

В статье осуществлен анализ льготных тарифов на зарубежных железных дорогах. Доказано, что данное разделение системы тарифов на четыре категории дает возможность рационально и эффективно проводить управление экономикой транспорта и повышать его конкурентоспособность.

In the article the analysis of preferential tariffs on foreign railways is done. It is proved that the separation of the tariff system into four categories allows you to efficiently and effectively conduct the management of the economy transport and increase its competitiveness.

Ключові слова: пільговий тариф, сезонні квитки, пасажир, знижки, залізниця

Ключевые слова: льготный тариф, сезонный билет, пассажир, скидки, железная дорога

Keywords: preferential tariff, season tickets, passenger, discounts, railway

ВСТУП

Система тарифів на закордонних залізницях доповнюється багаточисельними пільговими тарифами, які дають право пасажиром на проїзд залізницею за зниженими цінами. Пільгові тарифи іноземних держав можуть бути згруповані в наступні чотири категорії: на перевезення дітей, школярів та студентів; туристів, екскурсантів та великих груп пасажирів; пасажирів, які їдуть по сезонних квитках; багатодітних, пенсіонерів, інвалідів і т.д.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні класифікації пільгових тарифів на залізницях на основі вивчення міжнародного досвіду.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Оцінка пільгових тарифів на закордонних залізницях здійснюється на основі системного аналізу законодавчої бази та Угод про міжнародне пасажирське сполучення.

РЕЗУЛЬТАТИ

В більшості держав діти віком до 4-6 років здійснюють поїздку безкоштовно. Діти 10-14 років сплачують проїзд лише 50%. Проїзд школярів та студентів в багатьох державах відбувається за різноманітними знижками в дні канікул, а також по зниженим сезонним квиткам від місця проживання до місця навчання. Наприклад, в Італії студентам і дітям, які навчаються при поїзді на відстань до 250 км пропонуються знижка 40%. В Німеччині даній категорії пасажиром надають можливість користу-

ватись сезонними квитками від місця проживання до місця навчання зі знижкою 56,5% і по разових квитках зі знижкою до 33,5% [1, 2].

В багатьох державах встановлені знижені тарифи для перевезення туристів, екскурсантів та великих груп пасажирів. Особливо великі знижки застосовуються для туристів тих держав, в яких доходи від туризму займають значне місце в бюджеті держави (Швейцарія, Франція, Італія). В Швейцарії тарифи з різноманітними знижками на перевезення туристів встановлені на декількох видах транспорту. Знижки застосовуються як на разові, так і на сезонні квитки в залежності від кількості поїздок або на визначений строк в районах зі значним розвитком туризму.

В Франції тарифи на перевезення туристів встановлені зі знижкою в розмірі 20% за умови, якщо загальна відстань поїздки складає не менше 1500 км. Крім того реалізуються і окремі «знижувальні білети» на поїздку залізницею не менше 300 км. Для отримання даної знижки пасажир повинен знаходитися в Франції при проїзді транзитом або зворотньому напрямку не менше 5 днів. Для поїздки великих груп пасажирів застосовуються, в залежності від кількості даних груп, тарифні знижки в розмірі 20-50%. Наприклад, при одночасній поїздки групи з 10-24 пасажирів знижка складає: в Бельгії - 20%, Швейцарії - 25%, Франції та Італії - 30% і т.д. При поїздки групою більше 25 чоловік розмір знижки збільшується: в Бельгії до 35%, в Франції – до 40% і т.д. [1, 2].

В Німеччині при поїзді в туристичному поїзді надається 50% знижка з номінальною вартістю поїздки. При подорожуванні в туристичному поїзді групи людей з 35 чоловік знижка збільшується до 60%. Застосування таких тарифів в сполученні з високим комфортом приводить до того, що залізничним транспортом користуються також власники приватних автомобілів. В США залізниці стали проводити маркетингові дослідження по встановленню занижених тарифів в період спаду пасажирських перевезень з 15 вересня до 15 травня щорічно. Так, були встановлені понижені тарифи на 30-денну екскурсію в вагонах 1-го класу. Занижені тарифи стали застосовуватись також при разових поїздках, якщо вона здійснюється в робочі дні, тобто від понеділка до п'ятниці.

Військовослужбовцям-відставникам, які здійснюють поїдку в формі і сплачують проїзд за свій рахунок, була представлена знижка 50%. Велике розповсюдження отримали тарифи на поїздки молодіжних груп на екскурсії, відпочинок за місто і т.д. Ці поїздки також здійснюються зі знижкою. Своєрідним видом пільгових тарифів є тарифи на швидкозростаючі перевезення автотуристів. Вартість проїзду в поїздах, які складаються з вагонів для автомобілів і спальних вагонів, визначається для пасажирів по звичайному тарифу в залежності від категорії поїзда, а перевезення автомобілів відбувається по зниженому тарифу, більш дешевшому чим в звичайному вантажному поїзді.

Значне розповсюдження на залізницях отримали сезонні квитки, які застосовуються, як правило, зі знижкою для всіх пасажирів: на неділю, квартал, місяць, півроку та рік. В Англії на відстань 20 км вартість поїздки по недільному квитку знижується на 31%, а по місячному на 44%, в порівнянні з вартістю поїздки в звичайному приміському поїзді по разовому квитку [3].

Цікаво відмітити, що в Англії на всіх електрифікованих дільницях застосовуються знижені тарифи за проїзд в приміському поїзді після 9³⁰ ранку. Застосування сезонних квитків обмежено в декількох державах по визначеним відстаням: в Англії – до 120 км, в Японії – 100 км, в Індії – до 80 км і т.д.

Спеціальні тарифи зі знижкою в різних розмірах встановлені для поїздки пасажирів в різні дні тижня, вихідні та святкові дні. Так, в Франції для поїздки на вихідні чи святкові дні квитки реалізуються зі знижкою 40%, а на кінець неділі (з п'ятниці по неділю) зі знижкою 24%. В Англії застосовуються також знижені на 25% квитки на поїздки в будні дні. Великий інтерес представляють проведені в Німеччині тарифні заходи по пом'якшенню внутрішньотижневих нерівномірностей пасажирських перевезень. Найбільший попит на поїздки протягом тижня припадає на вихідні і святкові дні і найменший

в будні. В 1971 році (в тодішній ФРН) був введений літній графік руху пасажирських поїздів і встановлено пільговий тариф при поїзді пасажирів в вівторок, середу та четвер, що дало можливість пом'якшити внутрішньотижневі нерівномірності перевезень пасажирів.

На залізницях інших держав встановлені понижені тарифи на перевезення багатодітних сімей, випускників, пенсіонерів, інвалідів війни, військових у відставці та інших категорій населення. Сімейні тарифи застосовуються в таких державах, як Франція, Італія, Бельгія та ін. Наприклад, в Франції якщо в сім'ї троє дітей до 18 років знижка з пасажирського тарифу складає 30%, чотирьох - 40%, п'яти - 50%, шести та більше – 75%. При поїзді разом трьох і більше членів сім'ї передбачається плата за проїзд двох чоловік за повним тарифом, а за третього і кожного наступного члена сім'ї плата здійснюється в розмірі ¼ тарифу [2].

В Бельгії при наявності в сім'ї чотирьох дітей в віці до 21 року при поїзді разом пропонується знижка з загального тарифу в розмірі 50%, а в Італії – 40%. В деяких державах, наприклад в Індії, застосовуються пільги для поїздки в відпустку, на спортивні змагання і т.д. Більшість пільгових тарифів мають на меті залучити до поїздки на залізниці як можна більше пасажирів, збільшити прибутки залізниць і в той же час знизити за рахунок збільшення населеності поїздів собівартість перевезень [3].

Має місце проведення заходів з продажу єдиних залізнично-автобусних квитків, по тарифу який стимулює поїздки всіх категорій населення в період спаду пасажирських перевезень, а також пом'якшення внутрішньотижневих нерівномірностей перевезень пасажирів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, конкуренція між різними видами транспорту призводить до великої різноманітності в тарифних ставках, різної диференціації їх в залежності від запропонованих зручностей, багаточисленним пільгам, знижкам і т.д. Тому розумна побудова тарифів на залізницях дозволяє більш правильно підійти до удосконалення ціноутворення в галузі пасажирських перевезень.

Список використаних джерел

1. Крейнин А.В. Цены и ценообразование на транспорте. - М.: Знание, 1969. – 64 с.
2. Крейнин А.В. Транспортные тарифы в СССР. - М.: «Транспорт», 1978. – 276 с.
3. Чередищенко О.Ю. Тарифная политика как фактор усиления конкуренции в железнодорожной сфере // Проблемы экономики транспорта: Тезисы доповідей IV Міжнародної наукової конференції. – Дніпропетровськ: ДІТ, 2005. – с. 155.